

Дело C-264/22

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

20 април 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Tribunal da Relação de Lisboa (Португалия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

5 април 2022 г.

Жалбоподател:

Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions

Ответник:

Victoria Seguros S.A.

Обжалване в редовно и специално производство (2013 г.)

Дело № 121/17.0TNLSB.L1

Обжалване - окончателно решение

Първоинстанционен съд - Tribunal Marítimo de Lisboa - J2

Жалбоподател: Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions

Ответник: Victoria Seguros, S.A.

Резюме:

1. Тъй като фактическите обстоятелства по спора са свързани със стълкновение на закони между две държави — членки на Европейския съюз, приложимото право към извъндоговорната гражданска (и търговска) отговорност, в която следва да се включва засягане на живота или физическата неприкосновеност, се определя, на първо място, от Регламент „Рим II“ (Регламент (ЕО) № 864/2007 от 11 юли 2007 г.), съгласно член 1,

параграф 1 от него, който е пряко приложим във вътрешния правен ред, както следва от член 8, параграф 3 от Конституцията на Португалската република.

2. Преюдициалното запитване преследва двойна цел — да се създаде инструмент за гаранция на споделения характер на прилагането на правото на Съюза и на ролята на националните съдилища като общи съдилища, прилагащи европейското право, за да се гарантира юридическата равнопоставеност на всички европейски граждани.

3. Предвид основателното съмнение в тълкуването и прилагането на нормативната уредба на Регламент „Рим II“, който има централно значение за окончателното решаване на спора между страните, и по-специално за преценката на предмета на жалбата, възниква необходимостта от отправяне на преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз, за да се избегнат различия в тълкуването на въпросното общностно право.

4. Поради това бе решено да се отправи преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз, формулирано по следния начин: Кое е приложимото право към правилата относно погасителната давност за правото на обезщетение — правото по местонастъпване на произшествието (португалското право) съгласно член 4, параграф 1 и член 15, буква з) от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г., „Рим II“, или в случай на суброгация, правото на третото лице, встъпило в правата на пострадалия (френското право) съгласно член 19 от посочения регламент?

*

Решение на 7ª Secção do Tribunal da Relação de Lisboa (седмо отделение на Апелативния съд, Лисабон)

I. ДОКЛАД

1. По иска

Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions предявява иск по общия ред за осъждане на **Victoria Seguros, S.A.**, да възстанови на ищеца сумата от **229 480,73 EUR** (двеста двадесет и девет хиляди четиристотин и осемдесет евро и седемдесет и три цента), заедно с лихви за забава, считано от датата на предявяване на иска.

В това отношение той твърди, че на 4 август 2010 г. на плажа Алвор [...], френски гражданин, е бил блъснат от плавателния съд, управляван от неговия собственик [...], който прехвърля гражданската отговорност към ответника; плавателният съд е ударил с витлото си въпросното лице, което плува и се гмурка на място, забранено за плавателни съдове и предназначено

само за къпане и плуване; в резултат на това, пострадалият е получил тежка телесна повреда и е бил подложен на различни медицински процедури.

Посоченото по-горе пострадало лице предявява иск срещу Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et d'Autres Infractions, френски орган, който, наред с другото, изплаща обезщетения при произшествия, пред Първоинстанционен съд, Лион, като иска обезщетение за вредите, претърпени вследствие на произшествието, от което е пострадал в Португалия.

В хода на това съдебно производство страните определят със споразумение стойността на обезщетението в размер на 229 480,73 евро, което ищецът е изплатил на пострадалия.

Следователно с настоящия иск ищецът иска осъждане на ответника да му възстанови горепосочената парична сума, която е платил, като иска да се приложи португалското право по отношение на застрахователното събитие и задължението за изплащане на обезщетение и френското право по отношение на правилата относно погасителната давност и изчисляване на сроковете съгласно член 19 от Регламент (ЕО) № 864/2007 от 11 юли 2007 г.

Ответникът противопоставя, от една страна, възражение за погасяване по давност на материалното право, и от друга страна, оспорва голяма част от фактите, свързани с произшествието, и иска отхвърлянето на иска.

Следователно, в обобщение, той обосновава прилагането на португалското право по отношение на погасителната давност (наред с другото), като предвид разпоредбите на член 45, параграф 1 от Гражданския кодекс, прави възражение за преклузия на основание на член 498, параграф 1 от Гражданския кодекс, тъй като към датата на предявяване на иска 29 ноември 2016 г. правото на ищеца отдавна е погасено по давност, а именно повече от шест години след настъпването на произшествието.

В отговора си по съществуването на иска той признава единствено настъпването на произшествието, както и наличието на морска застрахователна полица, сключена със собственика на съответния плавателен съд, но не и конкретните обстоятелства, при които е настъпило произшествието, като изтъква факти, които обосновават изключителната вина на пострадалото лице, а именно, че е плувал отвъд демаркационните шамандури извън разрешената за къпане зона, като се е отдалечил от брега с повече от 300 метра и не е използвал маркираща шамандура; във всеки случай твърди, че претендираната сума е прекомерна.

В отговора си по повдигнатото възражение ищецът оспорва допустимостта на възражението за давност, като в резюме твърди, че съгласно френското право давностният срок не е изтекъл, както и съгласно португалското право на основание на член 498, параграф 3 от Гражданския кодекс, който предвижда 10-годишен давностен срок за упражняване на правото на

възстановяване, като този срок е започнал да тече едва от момента, в който е било изплатено последното обезщетение на пострадалия, а именно, считано от 7 април 2014 г., датата на последното плащане, извършено от ищеца в полза на пострадалия.

*

[...] [процесуални въпроси]

В хода на редовното производство е проведено заседание за изслушване на устните състезания, последвано от постановяване на решение, с което се уважава възражението за изтекла погасителна давност, отхвърля се искът и ответникът се освобождава от отговорност.

2. По жалбата

Тъй като не е удовлетворен от това решение, ищецът подава жалба срещу него; исканията му са следните:

A- Към момента на предявяване на иска правото на ищеца да претендира чрез суброгация платената сума на пострадалото лице, не е било погасено по давност. **B** - Правото на ищеца по силата на суброгацията възниква едва след изплащането на обезщетението, чието възстановяване се претендира с настоящата жалба. **C** - Съгласно Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г., както предвижда член 19, в случай на суброгация се прилага *in casu* френското право. **D** - Френското право предвижда, че давностният срок в случай на суброгация на Fonds de Garantie des Victimes des Actes de Terrorisme et D'Autres Infractions започва да тече от датата на постановяване на съдебното решение, 20 март 2014 г. **E** - При всички положения са изминали само 10 години [...]. [препращане към исканията] **F**- Следователно, съгласно френското право към датата на предявяване на иска, правото на жалбоподателя не е погасено по давност. Въпреки това и без да се изразява съгласие, **G**- Ако се допусне, че случаят следва да се реши съгласно португалското право и по специално съгласно член 498, параграфи 1 и 2 от Гражданския кодекс, давностният срок започва да тече едва от датата на изплащане на обезщетението/ята на пострадалото лице. Ето защо, **H** - Не е налице суброгация преди посоченото плащане. **I** - Преди да изплати сумата от 229 480,73 евро, жалбоподателят дори не е имал възможност да предяви иск, тъй като не може да има суброгация по отношение на бъдещи престации, т.е. такива, които все още не са изискуеми. Следователно, **J** - Съгласно член 498, параграф 2 от СРС, считано от последното плащане (7.4.2014 г.), давностният срок би изтекъл едва на 7.4.[2017 г.]¹, много след датата на предявяване на иска и призоваването на ответника. **K** - В този смисъл се прави позоваване на решенията, посочени в

¹ Поради печатна грешка е посочена датата 7.04.2014 г., като несъмнено се има предвид 7.04.2017 г., както следва от изложеното по-горе.

член 51 от исканията към настоящата жалба, и по-специално на Решението за уеднаквяване на практиката на СТА № 2/2018 [...], което налага решение в обратен смисъл на обжалваното **L-** С оглед на гореизложеното първоинстанционният съд [...] е допуснал грешка в тълкуването и не е приложил законодателството, посочени в мотивите и исканията в настоящата жалба. По изложените съображения, **M** - Обжалваното решение следва да бъде отменено и да бъдат уважени исканията в настоящата жалба и в съответствие с това, **N**- Да се признае, че правото на жалбоподателя да получи възстановяване на разходите от ответника не е било погасено по давност към датата на предявяване на иска. И, **O** – С оглед на установеното и неустановеното от фактическа страна ответникът следва да бъде осъден да заплати претендираната сума, заедно със съответните лихви за забава съгласно исканията в първоначалната искова молба. Ето защо с отмяната на обжалваното решение съгласно исканията, направени в настоящата жалба, уважаемият съд ще въздаде правосъдие.

В отговора на жалбата ответникът отхвърля доводите на жалбоподателя, като потвърждава възражението за погасяване по давност на претендираното право, като в резюме иска потвърждаване на постановеното в негова полза решение.

*

Жалбата е надлежно допусната за разглеждане.

[...] [процесуални въпроси]

3. Предмет на жалбата

Предметът на жалбата е очертан от исканията на жалбоподателя, поради което е важно да бъдат решени поставените в нея въпроси. [въпроси във връзка с производство]

След анализ на изложените от жалбоподателя искания, **е необходимо да се отговори на въпроса дали при разглежданото положение е приложимо френското право, с оглед на което не е изтекъл давностният срок на претендираното право, или [дали], при условията на евентуалност, ако се установи, че е приложимо португалското право, също така това право не е погасено с оглед на датата на последното плащане в полза на пострадалото лице.**

Разрешаването на тези въпроси, предмет на жалбата, поставя следните съмнения:

- Приложимото национално право в съответствие с Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. „Рим II“, който урежда извъндоговорните задължения между граждани на държавите

членки, е стълкновителната норма, предвидена в член 45 от Código Civil (Гражданския кодекс);

- Тълкуването и прилагането на член 4, параграф 1 [и] член 15, буква з); позицията на ищеца като встъпил в правата на пострадалото лице и приложното поле на член 19 от Регламент „Рим II“; общото правило за *lex loci damni* и специалното правило за суброгация в правата на пострадалото лице;
- Обективният и субективният обхват на прилагане на разпоредбата на член 498, параграф 2 от Código Civil (Гражданския кодекс); правната квалификация на правото, претендирано по силата на института на суброгацията, или по силата на правото на регресен иск; тълкуване на понятието в доктрината и съдебната практика; начален момент на давностния срок при разсрочено парично обезщетение.

II. МОТИВИ

A. Фактите

Първоинстанционният съд е приел за установено от фактическа страна следното:

1. На 4 август 2010 г., около 17,30 ч., в района на плажа Алвор (Алгарве) настъпва местопроизшествие между плавателен съд [...], управляван от собственика му [...], и плуващия [...], френски гражданин [...] [препращане към преписката]; 2. При придвижването си в зоната на плажа Алвор посоченият плавателен съд [...] удря с витлото си посочения плувец. 3. (...) Плуващият носи очила, шнорхел (тръба) и плавници; 4. Посоченият сблъсък настъпва на около 250 метра на изток спрямо бреговата линия, на около 120/140 метра от сушата и по повърхността на водата; 5. (...) В зоната, забранена за корабоплаване; 6. (...) Зоната е предназначена изключително за къпане и плуване; 7. [...] 8. На борда на плавателния съд няма каквото и да било помощно навигационно оборудване (по-специално, GPS или радар); 9. Като пряка последица от удара на витлото в тялото на плуващия, същият претърпява [...] [подробно описание на претърпените телесни повреди]; 10. [...] [пак там]; 12. След произшествието лицето е транспортирано в болницата на Барлаvento Алгарвио; 13. Впоследствие е транспортирано с хеликоптер в болница São José, в Лисабон, където е оперирано и е хоспитализирано от 4 до 9 август 2010 г. [...] [препращане към преписката]; 14. На 9 август 2010 г. лицето е транспортирано със самолет във Франция, където е хоспитализирано до 7 септември 2010 г. [...] [пак там]; 15. Освен това претърпява няколко хирургични интервенции [...] [пак там]; 16. В периода между 7 септември и 11 ноември 2010 г., пострадалото лице постъпва в Център за функционална рехабилитация във Вал дьо Розей; От 16 до 19 юни 2011 г., отново вследствие на описаното произшествие, е прието в

Клиника „Парк“, където е подложено на хирургични интервенции [...]; [описание на хирургичните интервенции] **17.** Той е напълно неработоспособен от 4 август до 11 ноември 2010 г., от 16 до 19 юни 2011 г. и на 14 февруари 2012 г. [...] [препращане към преписката]; **18.** Неработоспособност 60 % от 12 ноември 2010 г. до 2 януари 2011 г.; **19.** Неработоспособност 50 % от 3 януари до 15 юни 2011 г., от 20 юни 2011 г. до 13 февруари 2012 г. и от 15 февруари до 28 декември 2012 г.; **20.** Вследствие на гореописаното произшествие, пострадалото лице [...] [посочване на адреса на пострадалото лице] предявява иск за обезщетение срещу (гаранционен фонд) ищеца, френски орган, отговарящ за обезщетяване на първо място на пострадалите от произшествия [...] [препращане към преписката]; **21.** (...) Производство пред Първоинстанционен съд, Лион [...] [пак там]; **22.** В посоченото съдебно производство пострадалият и ищецът в настоящото производство определят със споразумение общата сума на обезщетението в размер на 229 480,73 евро [...] [пак там]; **23.** С това споразумение, подписано на 3 март 2014 г. и одобрено от съда на 20 март 2014 г., и двете страни се съгласяват, че последиците от произшествието са установените от медицинския доклад, съставен от вещото лице [...] [...] [посочване на вещото лице]; **24.** Обезщетението се определя с оглед на поправянето на всички вреди, причинени от въпросното произшествие, съответстващи на сбора от следните позиции [...] [препращане към преписката]:- Разни разноски 2028,78 евро;- Персонална помощ за подкрепяне на базата на почасово заплащане от 13,00 евро - 10 640,50 евро;- Разходи за адаптирано превозно средство 5826,11 евро; Трайна персонална помощ 76 153,24 евро;- Цялостен временен дискомфорт на база себестойност от 25,00 евро на час - 2415,00 евро;- Частичен временен дискомфорт 60 % - 717,60 евро; Частичен временен дискомфорт 50% - 8199,50 евро;- Неимуществени вреди 22 000, 00 евро;- Временни естетически вреди 3000,00 евро;- Траен функционален дефицит (45 %) 76 500,00 евро;- Трайни естетически вреди 7000,00 евро;- Накърняване на личностното утвърждаване 15 000,00 евро; **25.** Ищецът в настоящото производство заплаща на пострадалия [...] за посочените вреди въпросната обща сума от 229 480,73 евро, с чекове, съответно на 15 февруари 2013 г. (10 000,00 евро) и на 7 април 2014 г. (219 480,73 евро) [...] [препращане към преписката]; **26.** Настоящото съдебно производство е образувано на 28 ноември 2016 г., като исковата молба е връчена на ответника на 12 декември 2016 г.[...] [пак там]; **27.** Собственикът [...] сключва с ответника в настоящото производство морска застрахователна полица от типа „Развлекателни плавателни съдове“ с предмет застраховка на горепосочения плавателен съд [...], включваща гражданска отговорност със застрахован капитал от 250 000,00 евро [...] [посочване на полицата]; **28.** На 31 юли 2014 г. представителят на ищеца предявява претенция, която е отхвърлена от ответника на 12 август 2014 г., тъй като освен давността, се посочва, че произшествието е настъпило изцяло по вина на пострадалия плувец [...] [препращане към преписката]; **29.** Наказателното производство, образувано от прокуратурата вследствие на произшествието, е прекратено от

Tribunal Judicial de Portimão (Juiz de Instrução Criminal) (Наказателен съд, Портимао) (съдия по криминални разследвания) на 28 ноември 2012 г. [...] [пак там]; **30.** (...) Вследствие на искането за образуване на предварителното производство, съдът решава, че поради преклудиране на правото на тъжба и последващата липса на легитимация на прокуратурата за наказателно преследване наказателното производство, образувано срещу обвиняемия, е погасено по давност [...] и разпорежда прекратяване на делото, съобщено на 3 декември 2012 г. [...] [пак там]; **31.** Делото е заведено под номер 37/10.1МАРТМ, като на обвиняемия е повдигнато обвинение от прокуратурата за престъпление срещу физическата неприкосновеност по непредпазливост; **32.** (...) Обвинителен акт от 30 май 2012 г.; **33.** В деня след произшествието, [...] застрахованото лице представя пред Морска полиция, Портимао писмен доклад относно произшествието с дата 5 август 2010 г., подписан от него. В този доклад, наред с другото застрахованото лице посочва, че не е могло да избегне произшествието, тъй като плуващият френски гражданин не само е бил под водата, но и се е намирал в зона, забранена за къпане, предназначена изключително за корабоплаване [...] [пак там]; **34.** Вследствие на произшествието ответникът иска встъпването на предприятието „Peritotal - Sociedade de Peritagens e Avaliações, S.A.“, чието вещо лице [...] изработва документиран доклад [...] [препращане към преписката и посочване на свидетеля]; **35.** В изпълнение на задачите си вещото лице прави поредица от проверки, посочени подробно в представения от него доклад и събира писмени показания на свидетели [...] на 10 януари 2011 [...] [препращане към преписката и посочване на свидетели]; **36.** По-късно, на 31 януари 2011 г. същото вещо лице събира писмени показания на свидетел [...] [препращане към преписката и посочване на свидетеля]; **37.** Според доклада на същото вещо лице „е установено“, че към момента на произшествието плуващият френски гражданин се е намирал извън демаркационните шамандури на коридора за къпане; произшествието е настъпило, когато той е плувал извън обичайната зона за къпане в зона, отдалечена от брега (повече от 300 метра), на място, разрешено за навигация на плавателни съдове; **38.** Освен това вещото лице посочва, че към момента на произшествието плуващият френски гражданин е бил с очила за плуване (маска), шнорхел и плавници и не е използвал маркираща шамандура [...]; **39.**[...]. [възпроизвеждане на писмени показания на свидетел с подробности за произшествието]

Не е установено от фактическа страна, че: I. Въпросният плуващ френски гражданин, който се е гмуркал, е бил видим едва когато е излязъл на повърхността на водата, тъй като не е отправил никакви предупредителни знаци преди настъпването на разглежданото произшествие; II. Непосредствено след произшествието застрахованото лице [...] е оказало пълна помощ на френския плувец; III. Ударът е настъпил, когато посоченият плавателен съд [...] е бил много далече от брега в зона, предназначена изключително за навигация на плавателни съдове; По време на удара френският плувец се е намирал отвъд демаркационните шамандури на плавателния коридор; V. Ударът е настъпил, когато посоченият плувец е

плувал извън обичайната зона за къпане, а именно в зона, отдалечена от брега (от плажа) повече от 300 метра; VI. (...) където посоченият плавателен съд е можел да се движи без ограничения.

В По съществува на жалбата

1. Кратко представяне на спора

Вследствие на произшествието, настъпило на плажа Алвор на 4 август 2010 г. с участието на плувец, френски гражданин и португалски плавателен съд, застрахован при ответника, ищецът, образуване, признато от френското право за тази цел, изплаща на пострадалия общата сума от 229 480,73 EUR като обезщетение за претърпените в резултат на произшествието вреди.

Като твърди, че произшествието е причинено изключително по вина на управляващия плавателния съд негов собственик, ищецът в настоящото производство предявява иск срещу ответника във връзка с гражданската отговорност на застрахованото лице за непозволено увреждане с искане за възстановяване на сумата, която е платил на пострадалия съгласно разпоредбите на френското право, които според него са приложими по силата на член 19 от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. „Рим II“.

Ответникът, като признава настъпването на въпросното произшествие и морската застрахователна полица, сключена с корабособственика, още от началото² отказва да плати претендираната от ищеца сума, предвид погасителната давност на правото на суброгация съгласно член 498, параграф 1 от португалския Граждански кодекс, приложим към разглежданото положение, както е предвидено в член 45 от Гражданския кодекс.

В отговор на това, тъй като не е съгласен с прилагането на португалското право, ищецът твърди, че с оглед на разпоредбите на член 4[9]8, параграф 3 от Гражданския кодекс, то и давностният срок от датата на последното плащане към пострадалия не е изтекъл.

В решението си първоинстанционният съд въз основа на установеното от фактическа страна, приема, че следва да бъде уважено възражението за изтекла погасителна давност на претендираното от ищеца право съгласно разпоредбите на член 498, параграф 1 от португалския Граждански кодекс, като освобождава ответника от иска.

В жалбата се оспорва допуснатото възражение и произтичащата от това изтекла погасителна давност относно претендираното право, по чиито

² За целите на настоящото производство, тъй като възражението за липса на компетентност на гражданския съд е уважено и компетентен да разгледа спора е съдът по морско право.

фактически предпоставки не се спори, поради което искането на жалбоподателя се ограничава в тесните рамки на грешка при прилагането на правото в обжалваното решение.

2. Приложимото национално право

Фактическото положение, с което е сезиран националният съд, има трансграничен характер със сложно основание на иска, свързано с гражданска отговорност за непозволено увреждане; по-специално Португалия е мястото на произшествието, както и на регистрацията на плавателния съд и предполагаемо отговорния собственик; пострадалият е френски гражданин и пребивава във Франция; ищецът е образование, учредено и управлявано съгласно френското право, което предявява иск срещу застрахователя на собственика на плавателния съд в качеството си на лице, встъпило в правата на пострадалия, на който е изплатило обезщетение за претърпените вреди.

Разглеждайки този преюдициален въпрос, първоинстанционният съд стига до заключението, накратко, че за решаването на спора се прилага португалското право, особено по отношение на естеството на претендираното от ищеца право и правилата за давността. Прилагайки португалското право, посоченият съд приема, че претендираното право е погасено по давност, тъй като са изминали повече от три години от датата на произшествието съгласно разпоредбите на член 498, параграф 1 от Гражданския кодекс, и тъй като ищецът се е суброгирал в правото на пострадалия да получи обезщетение за претърпените вреди, той не може да се възползва от новия срок, който се отнася до правото на регресен иск на застрахователя съгласно параграф 2 от същия член; посоченият съд приема също, че ищецът не може да се позове в своя полза на по-дългия давностен срок на наказателното производство, свързано с престъпление, предвиден в параграф 3 от този член, тъй като пострадалото лице не е направило постъпки за образуване на наказателно производство и не е предявило отделен граждански иск.

Жалбоподателят, който не оспорва твърдението, че участва в производството в процесуалното качество на лице, встъпило в правата на пострадалия срещу ответника — застраховател на плавателния съд, поддържа обаче, че към разглежданото положение се прилага френското право, като се позовава на разпоредбите на член 19 от Регламент „Рим II“.

Поради това той твърди, че съгласно френското право, и по-специално член 706.11 от френския Наказателно-процесуален кодекс, член L-422.1 от Code des Assurances (Кодекса на застраховането) и член 2270 от френския Граждански кодекс, не е изтекъл давностният срок за упражняване на правото на възстановяване на обезщетението, което е изплатил на пострадалия и, че следователно постановеното решение следва да бъде отменено.

Quid juris?

Тъй като фактическите обстоятелства по спора са свързани със стълкновение на закони между две държави членки на Европейския съюз, приложимото право към извъндоговорната гражданска (и търговска) отговорност, която следва да включва засягане на живота или на физическата неприкосновеност, на първо място се определя от Регламент „Рим II“ (Регламент (ЕО) № 864/2007 от 11 юли 2007 г.), съгласно член 1, параграф 1³, който е пряко приложим във вътрешния правен ред, както следва от лен 8, параграф 3 от Конституцията на Португалската република.

Решението, прието от португалското стълкновително вътрешно право по принцип не е приложимо към стълкновителните международни норми.

Макар да се признава наличието на известно противоречие в доктрината в областта на преюдициалните въпроси на международното частно право, например дали Регламентът „Рим II“ налага подчинена връзка в противовес на автономната връзка, произтичаща от стълкновителните норми на *lex fori*, това не е от значение в настоящия случай⁴.

Що се отнася до свободата на избор на право, закрепена в член 14 от Регламента „Рим II“, тя също не е налице в разглеждания, тъй като непозволеното увреждане/произшествието е настъпило на португалска територия, член 4, параграфи 1, 2 и 3 и член 45, параграф 1 от португалския Граждански кодекс навеждат на прилагането на португалското право.

По същия начин спорът няма да бъде решен чрез максимата за „по-благоприятното право“, тъй като поначало не е налице пряк иск на пострадалото от произшествието лице срещу застрахователя съгласно член 18 от Регламента, което обосновава при тълкуването на приложимото право превеса на преобладаващия систематичен елемент на защитата на пострадалото лице, т.е. на принципа на по-благоприятното право за защитата срещу застрахователя⁵.

Както е обяснено от Moutinho de Almeida в неговия коментар на Регламента „Рим II“, „способите за погасяване на задълженията са чрез изпълнение, прихващане или смърт на задълженото лице, а по отношение на давността и прекратяването на права, следва да се отбележи, че принципът на най-благоприятното право е неприложим“⁶.

³ Ако се предположи освен това, че не съществува друга международна конвенция, по която Франция или Португалия са страни по разглеждания въпрос.

⁴ [...]

⁵ [...]

⁶ В „Регламента „Рим II“, 2017 г., [Ed.] Principia, стр.164.

На последно място, португалското право предвижда защита на суброгирания и ответникът е приел процесуалната и материалната легитимация на ищеца да иска възстановяване на сумата, която е платил на пострадалото лице във връзка с произшествието на плажа Алвор, за който се твърди, че е настъпил по изключителна вина на собственика и екипажа на участващия плавателен съд, застрахован от ответника.

Възражението на ответника се основава единствено на давностния срок относно правото на обезщетение съгласно португалското право.

При това положение,

що се отнася до извъндоговорните задължения, произтичащи от деликтна отговорност или отговорност за риск, член 4, параграф 1 от [Регламента] Рим II предвижда като общо правило, че приложимото право е правото на държавата, в която е настъпила вредата.

Тъй като, що се отнася до приложното поле на закона, член 15, буква з) предвижда, че то обхваща *„способите за погасяване на задълженията, правилата за погасителната давност и прекратяването на права, включително правилата относно началото, прекъсването и спирането на срок на погасителна давност или прекратяване на права“*.

Тъй като произшествието, което е в основата на иска, е настъпило в Португалия, тази разпоредба насочва към прилагането на португалското право към разглежданото положение, особено що се отнася до спорното погасяване по давност на претендираното от ищеца право.

Наред с това член 19 от Регламент „Рим“, озаглавен „Суброгация“ предвижда: *„Когато едно лице („кредитор“) предяви иск по извъндоговорно задължение срещу друго лице („длъжник“) и трето лице има задължение към кредитора, или действително е удовлетворило кредитора в изпълнение на това задължение, правото, което урежда задължението на третото лице към кредитора определя дали и до каква степен третото лице може да упражни срещу длъжника правата, които кредиторът е имал срещу длъжника съгласно правото, уреждащо тяхното отношение“*.

След като изложихме проблема, следва да се запитаме дали и до каква степен член 19 от Регламент „Рим II“ има за цел да гарантира, че третото лице, което е платило на пострадалия, може да предвиди прилагането на правото, което урежда (вътрешните) отношения между предишен и нов кредитор и до каква степен то може да упражни правото срещу длъжника и отговорното лице в извъндоговорно отношение поради деликт или поради риск, т.е. дали правото на „третото лице“ ограничава приложимостта си до определянето на хипотезите на упражняване на суброгация. Или дали правото на третото лице, встъпило в правата на пострадалото лице, се прилага и по отношение на правилата за погасителната давност, на които се позовава застрахователят на причинилото вредата лице, като в това

отношение има предимство пред разпоредбата на член 15, буква з) и член 4, параграф 1 от Рим II.

С други думи, следва ли член 19 от Регламент „Рим II“ да се тълкува в смисъл, че след като се установи упражняването на правото на обезщетение за вреди от непозволено увреждане от лицето, встъпило в правата на пострадалото лице, в случая ищец, се прилага националното право на това трето лице, което е чуждо на извъндоговорното правоотношение, в случая френското право; или тази разпоредба се отнася само до въпроса за основанията и предпоставките за суброгация, като, що се отнася до правилата за погасителната давност относно правото продължава да действа разпоредбата на член 15, буква з) ex vi член 4, параграф 1 от посочения регламент, доколкото вече не сме изправени пред отношение между „трето лице“ и кредитора, а в материалноправните граници на упражняването на правото на обезщетение от пострадалото лице в извъндоговорното отношение.

Предвид такова основателно съмнение в тълкуването и прилагането на нормативната уредба на Регламент „Рим II“, който има централно значение за окончателното решаване на спора между страните, и по-специално за преценката на предмета на жалбата, възниква необходимостта от отправяне на преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз, за да се избегнат различия в тълкуването на въпросното общностно право.

3. Преюдициалното запитване

В съответствие с член 65, буква б) от Договора от Лисабон Общността приема мерки в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси с трансгранично значение, и по-специално подпомагане на съвместимостта на разпоредбите, прилагани в държавите членки, отнасящи се до колизия на закони и на юрисдикции.

Преюдициалното запитване има за цел да се постигне двойната цел — да се създаде инструмент, който да гарантира споделения характер на прилагането на правото на Съюза и на ролята на националните съдилища като общи съдилища, прилагащи европейското право, за да се гарантира юридическата равнопоставеност на всички европейски граждани⁷.

В това отношение е важно да се припомнят съответните разпоредби на Статута на Съда на Европейския съюз и на Процедурния правилник на Съда („ПП на Съда“).

В съответствие с член 19, параграф 3, буква б) от Договора от Лисабон Съдът на Европейския съюз се произнася [*възпроизвеждане на съответния член*]

⁷ [...]

А съгласно разпоредбите на член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз „Съдът на Европейския съюз е компетентен да се произнася преюдициално относно [...] а) валидността и тълкуването на актовете на институциите, органите, службите или агенциите на Съюза“ и по-нататък „Когато такъв въпрос бъде повдигнат пред юрисдикция в държава членка, тази юрисдикция би могла, ако счита, че по този въпрос е необходимо решение, за да бъде постановено нейното решение, да поиска от Съда на Европейския съюз да се произнесе“.

В настоящото производство се поставя въпрос за приложимостта на френското или португалското национално право по отношение на продължителността и начина на изчисляване на давностния срок за правото на обезщетение на основание гражданска отговорност за непозволено увреждане, извършено в Португалия, като пострадалият и новият кредитор, предявили иск срещу застрахователя, са с френска националност.

Програмата от Хага, приета от Европейския съвет на 5 ноември 2004 г., призовава да продължи усилената работа в областта на стълкновителните норми, касаещи извъндоговорни задължения („Рим II“)⁸.

В конкретната ситуация, с която е сезиран португалският съд, спорът се отнася до тълкуването на разпоредбата на член 19 в сравнение с разпоредбите на член 4, параграф 1 и член 15, буква з) от Регламент „Рим II“, което е определящо за прилагането на португалското или френското право по отношение на правилата за погасяването на правото по давност и начина на изчисляване на срока, а това предполага различно разрешаване на спора.

Освен това, след като се запознахме с националната съдебна практика и с практиката на СЕС, ни се струва, че сложността на разглеждания спорен въпрос не изключва възникналото съмнение, поради което продължават да са налице затруднения при тълкуването на посочените правила на Регламент „Рим II“.

Поради това в случая е необходимо да се отправи преюдициално запитване.

В резюме, основните факти по спора:

- В Португалия е настъпило произшествие между френски плувец и португалски развлекателен кораб;
- Пострадалият при произшествието плувец предявява иск пред френски съд срещу учредения за тази цел орган съгласно френското право и получава обезщетение за вредите, претърпени в резултат на произшествието;

⁸ Основната цел на Регламента „Рим II“ е да насърчи правилното функциониране на вътрешния пазар.

- Френският орган завежда дело срещу застрахователя на плавателния съд, като поиска възстановяване на платената сума в качеството си на лице, встъпило в правата на пострадалия;

- Застрахователят признава легитимацията на новия кредитор, но му противопоставя на възражение за погасяване по давност на правото на обезщетение съгласно португалския правен режим.

Отправя до Съда на Европейския съюз преюдициално запитване със следния въпрос:

Кое е приложимото право към погасителната давност за правото на обезщетение — правото по местонастъпване на произшествието (португалското право) съгласно член 4, параграф 1 и член 15, буква з) от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г., „Рим II“, или, когато ищецът е встъпил в правата на пострадалия се прилага „правото на третото лице“ — нов кредитор (френското право) съгласно член 19 от посочения регламент?

III. РЕШЕНИЕ

По изложените съображения въззивната инстанция:

- a) спира разглеждането на жалбата по същество;
- b) отправя преюдициално запитване до Съда на Европейския съюз със следния въпрос: Кое е приложимото право към правилата относно погасителната давност за правото на обезщетение — правото по местонастъпване на произшествието (португалското право) съгласно член 4, параграф 1 и член 15, буква з) от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г., „Рим II“, или в случай на суброгация, правото на третото лице, встъпило в правата на пострадалия (френското право) съгласно член 19 от Регламента „Рим II“?

Спира производството до постановяването на окончателното решение на Съда на Европейския съюз.

Преюдициалното запитване следва да бъде отправено в съответствие с Препоръките към националните съдилища относно отправянето на преюдициални запитвания. След потвърждението на получаването на преюдициалното запитване, на всеки три месеца секретариатът изисква информация за движението му.

Не се присъждат разноски.

Лисабон, 5 април 2022 г.